

NOG EENS: „DE EERLIJKHEIDSRÖEP VAN ONZEN TIJD”

NAAR AANLEIDING VAN MIJN ARTIKEL „De eerlijkheidsroep van onzen tijd” in Timotheüs van 9 Januari j.l. mocht ik enkele sympathiebetuigingen ontvangen.

Ik wil volstaan met de zenders en zendsters van die vriendelijke betuigingen hartelijk dank te zeggen. Ze waren het allen, zooals dat in gewone spreektaal heet, „roerend” met me eens.

Naar nu ontving de Redactie van Timotheüs een schrijven van iemand, die zijn naam niet gepubliceerd wenscht te zien, met de vraag of de schrijfster deze dingen niet al te donker inziet. Hij vraagt of het niet een reden is, om God te danken, als iemand zich gaat afvragen, waarom hij, hetgeen hem als kind door geloovige ouders en opvoeders is bijgebracht, onderhoudt. Vooral wanneer de zoodanige na zoeken en worstelen tot vrede des harten komt. Het komt dezen schrijver voor, dat de eerlijkheidsdrang van onzen tijd aan de Christenen ontzaglijke kansen geeft.

Ik dank den geachten schrijver voor zijn woord, dat mij de gelegenheid geeft, mij, nader en duidelijker nog dan in mijn eerste artikel, over den eerlijkheidsroep van onzen tijd uit te spreken.

Op z'n Arabisch begin ik „achteraan,” en wel bij het woord „eerlijkheidsdrang,” dat de schrijver gebruikt. Want hier zie ik al dadelijk een verschil, misschien het verschil in visie tusschen hem en mij.

Ik sprak van den „eerlijkheidsroep van onzen tijd.”

Hij spreekt van den „eerlijkheidsdrang,” dien hij zelf gekend heeft.

Die twee zijn onderscheiden.

Eerlijkheid, en dus ook eerlijkheidsdrang, is iets prachtigs. Iets, dat we én in onszelven — want onze eigen opvoeding moet dóórgaan, anders gaan we achteruit — én in de jeugd, die ons, op wat wijze dan ook, is toevertrouwd, niet genoeg kunnen aankweeken.

Ja, wie zou de pen durven opnemen, om iets te schrijven tegen zóó iets moois en zuivers en sterks als „eerlijkheid”?

Hebben we niet het negende gebod met zijn zóó hoogen eisch van eerlijkheid, dat het ons iederen dag weer schuldig verklaart?

En heeft de Heidelbergsche Catechismus er de volle diepte niet van gepeild in zijn zoo vér-strekkende verklaring van het negende gebod in den 43^{en} Zondag:

„Wat wil het negende gebod?

Dat ik tegen niemand valsche getuigenis geve, niemands woorden verkeere, geen achterklapper of lasteraar zij, niemand lichtelijk en onverhoord veroordeele, of helpe verdoemen; maar allerlei liegen en bedriegen, als eigene werken des duivels, vermijde, tenzij ik den zwaren toorn van God op mij laden wil; insgelijks, dat ik in het gericht en vele andere handelingen, de waarheid liefhebbe, oprechtelijk spreke en bekenne; ook mijns naasten eer en goed gerucht, naar mijn vermogen, voorsta en bevordere.”

Ziedaar in oude, ernstige bewoording het Christelijk ideaal van „eerlijkheid”. Een ideaal, dat wij alleen kunnen benaderen in de gemeenschap en door de kracht van Hem, die t'ons zoo aangrijpend heeft gezegd: Ik ben de Waarheid.

Maar dat biddend volbrengen in heel ons leven, tot in onze gedachtenwereld toe, van dat zeer moeilijke negende gebod heeft niets te maken met den vulgairen eerlijkheidsroep van onzen tijd.

Zeker, 't klinkt mooi voor grove ooren, die niet hooren met wat grove monden die „eerlijkheidsroep” wordt uitgeschreeuwd. Want nog eens: „eerlijk” is 'n mooi woord, en „eerlijk” te zijn iets, waar ieder prat op gaat.

Vandaar, dat ik in mijn eerste artikel sprak van den geest uit den afgrond, die „in de gestalte van een engel des lichts” ons tot zonde verlokken wil.

De zonde van grofheid, zelfzucht, harteloosheid, die alleen rekt met eigen gevoel en geluk, en anderer gevoel en geluk desnoods vertrapt, — dat doet er minder toe. „Als je maar eerlijk bent”....

Ik zeg nog eens: „Wie, die met de tegenwoordige jeugd omgaat, stuit niet op die soort mentaliteit?”

Dezer dagen las ik het veelbesproken laatste boek van Jo Ammers-Küller, De Opstandigen, waarin ze in een Leidsche familie-geschiedenis van de Coornvelts de geweldige verandering teekent, die het vrouwen- en meisjes-leven in drie generaties ondergaan heeft.

Ik heb groote bezwaren tegen dit boek. En hoop er binnenkort een bespreking van te geven in dit blad. Maar ráák is het vrouwen- en meisjesleven van voorheen en thans af en toe geteekend.

Zoo trof me op blz. 427 de wanhoopskreet van Moeder Dorothee Coornvelt, de hedendaagsche „verlichte” moeder, die haar dochters vóór alle dingen „modern” en „vrij” heeft willen opvoeden:

„De „moderne” meisjes, die op hun zestiende jaren al vrouwen zijn, en geen gehoorzaamheid of ouderlijk gezag meer kennen... die zich vrij achten in alles... die weten, dat de wereld om hen draait en maar één wil hebben... te nemen van het leven, wat ze er met mogelijkheid uit kunnen halen! Die er trotsch op zijn, dat ze álles durven en geen moraal of conventie meer erkennen. Die hetzelfde recht eischen, dat de man al zooveel eeuwen voor zichzelf heeft genomen, het recht om in hun jeugd hun passies of liefdes, of wat het dan zijn mag, vrij uit te leven. Zoo zijn er zooveel tegenwoordig... dien weg hebben we hen zelf opgeduwd, toen we hun leerden, dat het uit moest zijn met de afhankelijkheid en de onderwerping... zoo zijn mijn eigen dochters ook...”

Schrille kleuren! Maar eerlijk geteekend. Gelukkig is zoodanige ontaarding in onze Christelijke kringen nog hooge uitzondering. Maar de booze geest van den tijd duwt met zijn valschen roep van „eerlijkheid” en „vrijheid” onze jeugd ontegenzeggelijk die richting uit. En al bewaart het Christelijk gezin, de Christelijke opvoeding, de kerk, de Christelijke pers en Christelijke boeken, ook het Christelijke verenigingsleven onze eigen jeugd voor de gruwelijke excessen, die Jo Ammers-Küller teekent — toch dringt de geest, die aan die excessen ten grondslag ligt, als 'n giftig gas, onmerkbaar, onzichtbaar, dóór tot in de kringen en de harten van onze kinderen.

En dáártegen te waken is heilige plicht van ieder, die op onze jeugd invloed kan uitoefenen.

Het gevaar is zoo héél groot — en... het giftig gas ruikt soms zoo heel lekker, en... 'n klein beetje schaadt toch heusch niet....

En dáárom meende ik eens aan de noodklok te moeten trekken.

DE INDRINGER. — Als zoodanig beschouwen de „bewoners” der Poolstreken de snorrende vliegmaschine boven hun gebied. Zoo zullen ze dus ook wel denken over het groote luchtschip, dat eerstdaags de rust in hun rijk nog erger komt verstoren.

Maar nu wijst de geachte schrijver op een ander kwaad. Een kwaad, dat juist in onze dagen van meerderen eerlijheidsdrang dubbel beséft wordt. Om het nu maar kortweg te zeggen: de z.g. sleur in ons Christelijk leven. We hebben behalve gewone omgangsvormen ook vormen van Christelijk leven. De geachte schrijver noemt ze op. En zegt, dat er in het jeugdleven een oogenblik kan aanbreken, dat het jonge mensch zich met ernst afvraagt: „Waarom doe ik dit alles?” En laakt dan ouders en opvoeders, die hun kind „bederven,” door het uit de hoogte een „gij zult” toe te roepen.

In dit alles ga ik met den schrijver mee. Zulke oogenblikken van ernstig zelfonderzoek „kan” niet alleen, maar „moet” m. i. het jonge leven kennen. En niet alleen het jonge leven. Ook wij, ouderen, moeten zulke oogenblikken kennen. Want „sleur” en „veruitwendiging” en „gedachteloosheid” is iets vreeselijks, vooral als het de heilige dingen geldt. En alleen door gedurige zelfbeproeving kunnen we ons aan de doodende werking van de sleur op geestelijk gebied ontworstelen.

Maar we moeten nooit vergeten, dat God Zelf ons die vaste vormen voor ons geestelijk leven verordend heeft.

Want, goed gebruikt, zóó dat we met hart en ziel er bij zijn, en ons geloof er in belijden, zijn die vaste vormen Gods *genademiddelen*, Zijn gaven, waardoor Hij ons geloof wil wekken en versterken.

Gaan wij die genademiddelen als 'n sleur beschouwen, en gebruiken, — dan ligt de schuld bij *ons* — niet bij de genademiddelen.

Dan is er iets in ons hart niet goed. Dan is de gemeenschap met God verstoord. Dan is onze liefde verkild en ons geloofsleven ingezonken.

En tegen die koude leegte daarbinnen stooten Gods heerlijke genademiddelen aan als zinloze vormen, waar we toch niets aan hebben, en die we dus beter nalaten.

Zeker, een kind, 'n jongmensch, dat zóó voelt, mag niet hooghartig gedwongen worden. In het geestelijke mag nooit dwang zijn. Dwang in het geestelijke kweekt huichelarij en verbittering.

Terecht zegt de geachte schrijver, dat in zulke gevallen groote voorzichtigheid, wijsheid, tact en bovenal liefde noodig is.

Maar nooit vergete men, tevens te wijzen op het *zondige* van zoo'n zielegesteldheid.

Neen, 't is niet „eerlijk,” niet dagelijks meer te willen bidden, en den Bijbel te lezen — 't is *zondig*. 't Is een inblazing des Boozen, die altijd alles in 't werk stelt, om ons toch maar van Bijbel en gebed af te trekken.

Beginnen wij de heilige, heerlijke plichten van ons Christelijk leven als „'n sleur” te voelen, dan hebben wij dubbel noodig het gebed tot God, of Hij ons van dat verkeerde gevoel verlossen, en ons weer wil *leeren* bidden, ook om de genade, in Zijn Woord weer te hooren *Zijn* stem, die met zoo oneindige liefde tot ons spreekt.

Christus en Zijn Apostelen zijn ons vóórgestaan in het in acht nemen van vaste vormen voor ons geestelijk leven.

Telkens lezen we, dat onze Heiland en de Apostelen „dankten” voor de maaltijden. ☩

Ik geloof ten slotte, dat de geachte schrijver en ik het vrijwel eens zijn. Dat hij mij de gelegenheid bood het „eerlijheidsprobleem,” als ik het zoo eens noemen mag, uitvoeriger en vooral van een andere zijde te belichten dan ik reeds deed, daarvoor kan ik niet anders dan hem dankbaar zijn. H. S. S. K.

PEPER EN ZOUT

Verschil.

Een luchtballon, zei Kees tot Jan,
als-t-ie wordt opgeblazen, stijgt;
maar weet, een mensch, m'n beste man,
wordt opgeblazen, als hij stijgt. H. W. A.

NAAR HET POOLGEBIED ☩

DE MENSCH ZOEKT DINGEN TE VINDEN, vóór hem nog door geen mensch gevonden,” schreef dezer dagen Lincoln Ellsworth, de man, die met Amundsen thans op weg is naar het Noordpoolgebied. En om dat nog niet gevondene te bereiken, worden dikwijls de grootste opofferingen getroost, het taaiste geduld getoond, levensgevaarlijke tochten ondernomen enz. Er zijn op onze aarde nog maar weinig gedeelten, die niet gevonden zijn. De mensch is er naar alle kanten en op allerlei wijze op uitgetrokken om te zoeken, te vinden en daarna te onderzoeken. En vooral de laatste jaren lezen we telkens van goed-toegeruste expedities, die er op uittrekken om wat meer te weten te komen van de een of andere landstreek, van een gebergte, van de zee, terwijl men de waarnemingen tot hoog boven de wolken, op den rand van onzen dampkring, uitstrekt. Denken we slechts aan de Mount-Everest en Karakorum-expeditie; aan de tochten in de binnenlanden, aan de diepzeonderzoekingen, aan de hoogst mogelijke vliegtochten.

Naar de Noordpoolanden zijn al wat begeerige blikken geslagen, zeer vele tochten ondernomen.

Parry ging reeds in 1827, Nansen in 1893, Cagni in 1898. En die mannen gingen per zee- en landgelegenheid, terwijl in 1895 het eerst plannen werden gemaakt om de Poolstreek met een ballon of luchtschip te onderzoeken. André in 1897 en Wellman in 1909, die van Spitsbergen door het lucht-ruim reisden, kwamen om. Daarna beproefde Amundsen het, die met de zijnen nauwelijks aan den dood ontkwam. Dat deze onderzoeker echter nog niet genoeg heeft van het land van eeuwige ijs en sneeuw, blijkt wel uit het feit, dat het groote luchtschip Norge thans gereed ligt om van Spitsbergen uit over de Pool te vliegen, recht over het onbekende gebied in de Poolzee naar Alaska. Amundsen is opnieuw leider van deze tocht en hoopt 1800 zeemijlen af te leggen.

De Norge is gevuld met waterstof, heeft drie machines, tezamen 750 paardekracht sterk, terwijl de maximum snelheid 62 mijl per uur kan bedragen.

Om zijn richting te bepalen heeft Amundsen een zonnekompas verzonnen van bijzondere constructie; het gewone magnetische kompas is voor een luchttocht, zóó dicht bij de Pool, niet betrouwbaar.

Wat voor doel zulk een tocht eigenlijk heeft? Wel, in de eerste plaats wil men de groote plek, die op de kaart als „onbekend gebied” staat aangegeven, invullen. Voorts wil men zien of een luchtvaartroute over de Poolzee mogelijk is, als de kortste, geregelde verbinding tusschen Europa en Azie. Men zou langs dien weg veel vlugger en in den zomertijd veel aangener kunnen reizen, daar de Poolstreek in dien tijd 24 uur daglicht, een gelijkmatige temperatuur en het ontbreken van luchtwisselingen heeft.

Moge de tocht van de Norge slagen en opleveren, wat men er van verwacht. God behoede de dappere [mannen] daar in die ontzaglijke gebieden, die in Zijn oog toch niet meer zijn dan een stipe in de Goddelijke schepping. R.